

Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur

764. MEDDELELSE

30. DECEMBER 1965

A. Forsøgsresultater

Sortsafprøvning af *Chrysanthemum lacustre* Brot. 1963—65

Chrysanthemum lacustre Brot. (C. "maximum" hort. non Ram., C. *superbum* Bergm.) er almindelig kendt under navnet *Chrysanthemum maximum*. Den hører til kurvblomstfamilien (Compositae), gruppen Anthemideae, der adskiller sig fra de øvrige stråleblomstrede ved krydret lugt og mangel på fnok. *Chrysanthemum lacustres* danske navn er kæmpemargarit.

Chrysanthemum lacustre er en staude med svagt grenede stængler og kun een kurv i spidsen af hver gren. De nedre blade, grundbladene, er stilkede mens stængelbladene er siddende. Begge bladtyper er lancetformede, noget kødede og groft tandede. Kurvene er sjældent under 10 cm i tværmål. De tungeformede randkroner er hvide og har en lille, skæv, hindeagtig bagerkrave. Skivekronerne er rørformede og gule. Hjemsted: Pyrenæerne.

Afprøvningsformål

Når man har fundet det påkrævet at sammenligne dyrkningsværdien hos 27 sorter af *Chrysanthemum lacustre* er det fordi, det er så vigtig en staude ikke alene i havens rabatter, men også som afskæringskultur i handeleggartneriet.

Chrysanthemum lacustre-sorterne blomstrer over en lang sæson — de tidligste fra juni måneds begyndelse, de seneste har en rigelig blomstring langt ind i september. Blomstermængden er varierende fra helt overvældende til sparsom, egnetheden til afskæring er forskellig, ligesom kravene til opbinding og evne til overvintring veksler fra sort til sort. Da *Chrysanthemum lacustre* oftest er angrebet af sorte bladlus, *Bedelusen* (*Aphis fabae*), har man også ønsket at se, om sortsmodtageligheden er forskellig. Noget sådant har imidlertid ikke med sikkerhed kunnet konstateres.

I 1963 indsamlede Prydplanteudvalget 30 sorter af *C. lacustre*, som blev udplantet på Statens Væksthusforsøg i Virum til prøvedyrkning. Da Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur i 1964 overtog arbejdet med sortsforsøgene med prydplanter, blev prøvedyrkningen med *C. lacustre* videreført af forsøgsvirksomheden i 1964-65 med det allerede indsamlede plantemateriale. Bedømmelse er foretaget på grundlag af 5 planter af hver sort.

Afprøvningsarbejdet

Jorden i Virum er lermuld. Forsøgsarealet ligger mere vindåbent end de fleste haver. Umiddelbart før plantningen blev jorden gravet, men der blev ikke tilført jordforbedringsmidler som sphagnum eller kompost. Arealet blev gødet med 4 kg Hoechst pr. 100 m² og 2 til 3 gange i sommerens løb blev der givet 3 kg kalksalpeter pr. 100 m². Planteafstanden var 50 cm i rækken og 80 cm mellem rækkerne. Opbinding blev ikke foretaget, da det er vigtigt at se, om sorterne kan klare sig uden.

Der er i 1964 og 1965 foretaget højde- og tilvækstmålinger, ligeledes målinger af blomsterdiameter og/eller forholdet mellem rand- og skivekroner, noteret blomstringstidspunkter samt evt. remontering, beskrevet løv og stilke samt sundhedstilstand. Denne sidste er desuden kontrolleret af Fællesudvalget for Sundhedskontrol med Havebrugsplanter, der har godkendt de anerkendte sorter til opformering. Der er yderligere gjort notater om planternes udseende efter afblomstringen og fjernelse af

stænglerne. For afskæringskulturer har dette forhold intet at sige, men i haverne er det vigtigt, at en rabatstaude længst muligt bevarer løvet smukt.

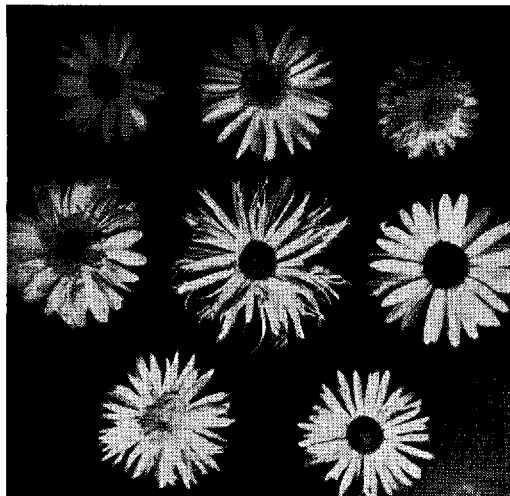
Set fra et planteskolesynspunkt er det nødvendigt, at stauder har en så stor årlig tilvækst, at de kan afgive rigeligt formeringsmateriale. Kun sorter, der har denne egenskab, er anerkendt.

Bedømmelse

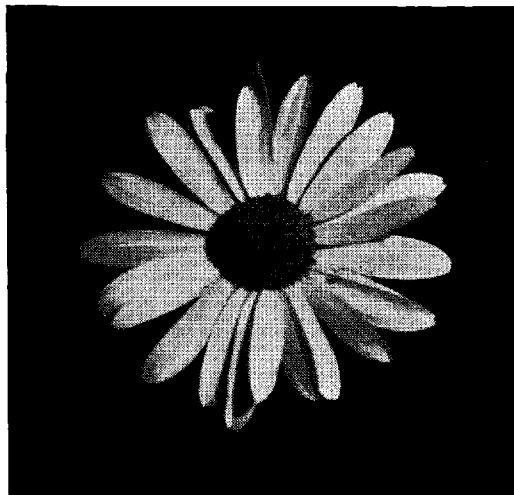
Sortimentet er blevet bedømt 2 gange årligt af et særligt dommerudvalg med repræsentanter fra såvel planteskole som anlægsgartneri. Højeste karakter for de forskellige egenskaber er 10 point. Kun sorter, der har opnået mindst 7 point i gennemsnit for hele forsøgsperioden, anerkendes.

På første billede ses alle de typer af *C. lacustre*, der var repræsenteret i prøve dyrkningen. De meget stærkt frynsede, stærkt fyldte eller cremefarvede fandtes at være for specielle og af for ringe dyrkningsværdi til at fortjene almindelig udbredelse.

Følgende 4 sorter har opnået anerkendelse og får føjet betegnelsen S 65 efter sortsnavnet. Sorterne er anført i rækkefølge efter kvalitet.

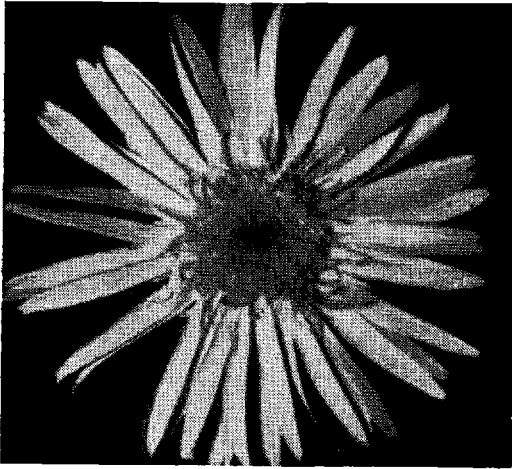
'Yvonne' 'Christine Hagemann' 'Esther Read'
'T. Killin' 'Belle de Nivelloise' 'Everest'
'Aglai'a' 'T.T.'

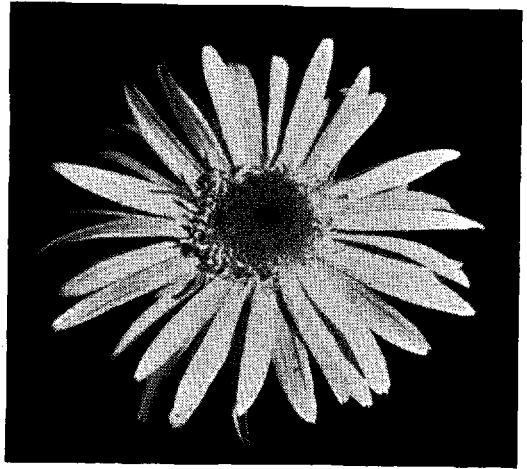
'Yvonne' S 65

'Yvonne' S 65. (Tiltrukket af Nils Salander, Sverige). Enkeltblomstrende margerit med renhvide, 4 cm lange randkroner og stor, varmgul skive. Blomsterne meget velformede, ret flade med let hvælvet skive. Planten når på 3 år en bredde af godt 1 m, højden har været ret konstant 90 cm. Blomsterrigdommen er overvældende, stilkene stive med 2-3 forgreninger, og alle sideblomster udfolder sig i afskåret stand. Meget holdbar til snit og i alle måder særdeles egnet til dette brug. Bladene er store, brede, noget tandede, mørke og blanke. Blomstring fra midt i juni til sidst i juli. Planterne bryder efter nedskæring pænt fra bunden. Efter perioder med blæst og regn vælter stænglerne, ellers står de godt, men må nok have nogen afstivning i et staudebed. Både til gruppe og snit. Afgiver meget formeringsmateriale.

'Christine Hagemann' S 65. (Tiltrukket af H. Hagemann, Krähenwinkel, Hannover). Anemoneblomstret margerit, 13 cm i tværmål, hvid med mere end een række randkroner og en kraftig frynset midte, der kan have et mere eller mindre gulligt centrum. Godt 60 cm høj af fast vækst med gode, stive stilke. Bladene middelstore, mørke, tandede. Bedst egnet til snit, men kræver absolut god kultur. Blomstrer hele juli. Har remonteret svagt i september. Afgiver ret meget formeringsmateriale.

'Christine Hagemann' S 65

'Julischnee' S 65

'*Julischnee*' S 65. (Tiltrukket af H. Hagemann, Krähenwinkel, Hannover.) Regnes til anemonetypen men står egentlig midt imellem denne og den enkelte margerit. Randkronerne er ret smalle, ca. 4 cm lange, skiven er flad, gul, 3 cm i tværmål, omgivet af en cm-bred krans af hvide, omdannede, let krøllede skivekroner. Planterne kræver ikke opbinding. De har ret kødede, middelstore, tandede blade. Blomstrer fra sidst i juli og hele august. God snitsort men også køn i grupper. Afgiver meget formeringsmateriale.

'*Universal*' S 65. (Sandsynligvis tysk tiltrækning.) En gammel gruppesort, 70 cm høj af god, ensartet vækst og med jævn blomstring. Kræver opbinding trods den ikke særlig store højde. Blomsterne enkelte, 10 cm i tværmål, renhvide med 2½ cm stor skive. Blomstrer fra først i juli til først i august. Velforgrenede, stive stilke med store, brede, grofttandede blade. Løvtuen er friskgrøn hele sæsonen. Giver meget og godt formeringsmateriale.

Af de oprindelig 30 indkøbte sorter, viste det sig, at 'Harry Pötsche' og den ene af de to sorter, som benævnedes 'Everest' var identiske med 'Yvonne'. 'Droitwich Beauty' og 'Shasta Daisy' døde efter første vinter. Prøvedyrkningen gennemførtes derfor kun med 27 sorter.

Sorter, der ikke blev anerkendt er følgende: '*Aglaia*'. Meget tæt fyldt omtrent som en sommerasters med talrige mere eller mindre brede randkroner og en antydning gule skivekroner i midten. Henregnes til anemonetypen. 60 cm.

'*Belle de Nivelloise*' kaldes også 'Beauté Nivelloise'. 80 cm høj, enkeltblomstrende med fint frynsede randkroner og 11 cm store kurve. Ganske god til afskæring men noget uens blomstring. Kun 2 af de 5 planter klarede overvintring.

'*Cobham Gold*'. 50 cm høj, anemoneblomstret, cremegul, dog er de yderste randkroner næsten renhvide. Svagt voksende og noget klodset.

'*Etoile d'Anvers*'. 70 cm, blød i væksten. Kun een plante overlevede alle forsøgsår. De enkelte kurve, hvide med gul skive, er ganske kønne.

'*Esther Read*'. 50 cm høj og ligeså bred. Væksten lidt løs. Mørkt, tandet løv, grøn og ladden stilk med grå silkehår. Meget stærkt fyldt anemone-type, meget mindende om *Pyrethrum* med lidt lysgul midte, der er ganske smuk. Kun een plante overlevede. Tvivl om sortsæghed.

'*Everest*'. 80 cm høje, gode, faste planter med stort, mørkt, blankt, stærkt tandet løv. Blomsterne enkle med lange, renhvide randkroner og stor skive. Blomsterne gennemsnitlig 14 cm i tværmål, og det forekommer næsten for stort. Formerer godt. Kun 3 planter overlevede.

'*Franzig*'. En svensk tiltrækning på 60-70 cm højde. Stivstillet, enkeltblomstrende, renhvid og frynset med velfarvede gule skiver. Konkurrerer med '*Belle de Nivelloise*' men synes betydelig bedre. Har kun været i prøvedyrkning een sommer.

'*Gruppenstoltz*' er 70 cm høj. De enkelte blomster er 8-9 cm i tværmål med hvide randkroner og gule skivekroner. Kræver ikke opbinding. Kun en plante overlevede.

'*John Murray*'. 80 cm høj engelsk sort. 9 cm brede blomster, som stilkene ikke kan bære. Ligner ikke almindelige margeriter men er stærkt fyldte som sommerasters eller *Chrysanthemum indicum*.

'*Juno*' er 70-80 cm høj, tidligtblomstrende af uens vækst. For få blomster på spinkle stilke. Hvide randkroner og stærkt hvælvet gul skive.

'*Mayfield Giant*'. 75 cm høj med ret god tilvækst, småt, lyst løv helt op under de enkelte, hvide kurve. Skivekronerne er gulgrønne med en sænkning i midten, der ikke ser godt ud. Ikke helt sund.

'*Ophelia*' har først cremegule, senere hvide blomster hvilket ikke er heldigt, da der jo nødvendigvis er blomster i forsk. udvikling samtidig på planterne. 75 cm lange stilke med 2-3 sidegrene. Virker langhalset. Står uden opbinding.

'*Pauline Read*'. 50 cm høj af en type der minder om *Zinnia* mere end om margeriter. Farven er grumset nærmest creme og bliver mere og mere gullig, når blomsten bliver ældre. Opbinding nødvendig.

'*Phyllis Smith*'. To af de fem tilsendte planter var falske. Godt halvmeterhøj sort med hvide blomster, hvis randkroner er så smalle, at de er for bløde til at bære sig.

'*Polaris*'. Sandsynligvis en frøsort. Meget variabel. Den ene plante falsk. Iøvrigt en meget alm. margerittype, tyndstænglet og ikke særlig velformet. 2 planter overlevede.

'*Prins Heinrich*' bliver op til 1 m høj og klarer sig uden opbinding. Den er sentblomstrende og meget vækstkraftig og rigtblomstrende. God til både gruppe og snit men fandtes ikke så dyrkningsværdig som f.eks. 'Universal'.

'*Schwabengruss*'. Anemoneblomstrende med let fyldte blomster, en anelse gule skivekroner ses i midten. Det er en sentblomstrende, god snitsort med 90 cm lange stilke. Vækstkraften er for ringe og opbinding kræves.

'*Sigrid*' er en svensk tiltrukket sort, der minder meget om 'Yvonne'. 10-11 cm store, velformede blomster. Løvet lysere og mere jævnt tandet, ikke blankt som ellers sædvanligt. Ikke så god som 'Yvonne'. Anvendes som denne.

'*T. Killin*' er en engelsk sort, anemoneblomstret. Skivekronerne varmt gule, de »krøllede« kroner

hvide og tætte, og randkronerne let nedhængende God tilvækst. Vælter for let.

'*T. T.*'. Svensk tiltrækning, 70 cm høj og med en breddetilvækst på 3 år fra 35 til 80 cm. God rabatstaude med rigelig løvtue efter nedskæring. Stor blomsterrigdom af typiske enkelte margeriter, 12 cm i tværmål med smallere randkroner end 'Yvonne' og mere hvælvet skive. Ret lyst, middelstort løv. Både til gruppe og snit.

'*Wirral Snowball*'. Engelsk sort med værdiløse, asterlignende, stærkt hvælvede blomster. Dårlig overvintring.

'*Wirral Pride*'. Engelsk sort, 80-90 cm høj, anemoneblomstret med stærkt frynset midte. Tynde planter, der let vælter. Evt. af nogen interesse som snitsort.

'*Wirral Supreme*'. Engelsk sort, anemoneblomstret, hvid, men for grønlig mod midten. 70 cm høj af ringe vækstkraft med udprægede væltetilbøjeligheder.

Summary

During 1963-65 trials with 27 varieties of *Chrysanthemum lacustre* (C. "maximum") were carried out at The State Experiment Station for Glasshouse Crops at Virum, Denmark. To all approved varieties are added S 65 where S means State experiment and 65 stands for the year of approval. The following 4 varieties were approved:

'*Yvonne*' S 65. Swedish variety. A typical white marguerite, healthy, nicely branched, flowering abundantly. Approximated 1 m high. An eminent variety for cutting but also highly adapted for garden borders. Flowering time from the middle of June to late July. Easy to propagate.

'*Christine Hagemann*' S 65. German variety. Approximately 60 cm high. Withe anemone-type with fringed, more or less yellowish centre. Suited for cutting but only under good conditions. Flowers throughout July. Easy to propagate.

'*Julischnee*' S 65. German variety. White anemone-type with yellow centre surrounded by slightly curled petals, less double than 'Christine Hagemann'. Flowering time from late July and throughout August. Suited for cutting as well as for garden borders.

'*Universal*' S 65. Origin unknown, but probably German. Approximately 70 cm high of regular growth, but not as rich flowering as 'Yvonne'. White marguerite with big yellow centre. Flowering time from early July to early August. Easy to propagate.

Trykt i 16.000 eksemplarer